

## GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2003 rd

**Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av aravalagen, 23 § aravabegränsningslagen och 39 § lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån**

*Till miljöutskottet*

### INLEDNING

#### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 10 juni 2003 en proposition med förslag till lagar om ändring av aravalagen, 23 § aravabegränsningslagen och 39 § lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån (RP 23/2003 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande om ärendet till miljöutskottet.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Tiina Rautio, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Risto Eerola, justitieministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Olli Mäenpää
- professor Veli-Pekka Viljanen.

### PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att aravalagen ändras så att amorteringarna och räntorna hädanefter kan tas ut antingen i form av annuiteter som nu eller separat. Närmare bestämmelser om amorteringar och räntor skall ingå i förordning. Avsikten är att vid sidan av annuiteterna bygga upp ett låne-

system med fasta amorteringar enligt utfästelsen i regeringsprogrammet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt sedan de har blivit antagna och stadfästa.

Propositionen har inget avsnitt om lagstiftningsordningen.

### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

#### *Motivering*

#### *Befogenhet att utfärda förordning*

I konstitutionellt hänseende är 17 § i det första lagförslaget den viktigaste punkten. Enligt lag-

rummet kan ett hyresbostadsaravalån betalas på två olika sätt, antingen som annuitet där ränta och amorteringar ingår eller med separat betalning för ränta och amorteringar. På grundval av 3 mom. kan närmare bestämmelser om (1) ränta,

amorteringar eller annuiteter för ett lån, (2) betalningen och justeringen av dem, (3) nedsättning av dem av särskilda skäl och (4) den fasta ränta som tas ut innan den första annuiteten eller amorteringen aktualiseras utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna om rätt att utfärda förordning måste bedömas med hänsyn till 80 § 1 mom. i grundlagen. Enligt lagrummet skall det genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Med stöd av 15 § i aravalagen kan hyresbostadsaravalån beviljas offentliga samfund, vissa andra samfund samt aktiebolag och bostadsaktiebolag på vissa villkor. De bestämmelser som kan utfärdas med stöd av bemyndigandet berör alltså endast en begränsad kategori av juridiska personer. I sin bedömning av befogenhetsbestämmelserna har utskottet i vissa fall tagit hänsyn till om de berörda bestämmelserna bara gäller en grupp som kan betraktas som yrkesutbildad personal (till exempel GrUU 16/2002 rd, s. 2—3). I detta fall finns det ingen anledning att förbigå det faktum att bestämmelser som bara har direkta återverkningar för låntagarens villkor inom ramen för skuldförbindelsen ändå har konsekvenser för hyresgästen. Detta är en viktig synpunkt med hänsyn till bestämmelserna om boende i 19 § 4 mom. i grundlagen. Därför bör de föreslagna bemyndigandena bedömas med hänsyn till 80 § 1 mom. i grundlagen.

Det första bemyndigandet gäller bestämmelser om ränta, amorteringar och annuiteter över lag. Den öppna formuleringen täcker in all reglering av beloppen för dessa betalningar. De allmänna kriterierna för bestämmelser om betalningarna berör enligt utskottets uppfattning i hög grad skyldigheterna för en juridisk person som är aravalåntagare, eftersom 80 § 1 mom. i grundlagen föreskriver att bestämmelser i detta fall skall utfärdas genom lag. Lagförslaget måste därför ha tillräckligt exakta bestämmelser om hur beloppen för betalningarna räknas ut för att lagförslaget skall kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Frågan kan regleras på till ex-

empel följande sätt: "Räntan på ett hyresbostadsaravalån skall vara skälig i relation till den ränta som allmänt tas ut på lån för liknande ändamål. Räntan och amorteringarna eller annuiteterna får inte resultera i oskäligt höga boendekostnader för de boende."

Det andra bemyndigandet gäller en mer teknisk fråga till den del den föreskriver om hur beloppen skall betalas. Däremot gäller rätten att genom förordning se över beloppen klart och tydligt grunderna för individens skyldigheter. Därför kan frågan bara regleras genom lag (jfr GrUU 62/2002 rd, s. 3). Om utskottets anmärkning till det föregående bemyndigandet beaktas påverkar detta också justeringsbemyndigandet, som i så fall bör begränsas på ett sådant sätt att regleringen blir korrekt i konstitutionellt hänseende.

Det tredje bemyndigandet är problematiskt i det hänseendet att paragrafen tillåter att det direkt föreskrivs genom förordning om nedsättning av beloppen av särskilda skäl utan att lagen i övrigt har någon bestämmelse som tillåter att beloppet sätts ned (se 34 § i aravaförordningen). I sista hand kan problemet anses ligga i skrivningen, men utskottet anser att formuleringen lämpligen kunde preciseras.

I likhet med det första bemyndigandet gäller också det fjärde bemyndigandet en fast ränta på beloppen, i detta fall ränta som skall betalas innan annuiteten träder i kraft eller amorteringen aktualiseras. Bemyndigandet gäller i och för sig bara en kortare övergångsperiod och kan delvis ses som en teknisk fråga. Med hänsyn till detta är bestämmelsen acceptabel i konstitutionellt hänseende, särskilt som utskottets anmärkning till det första bemyndigandet också påverkar detta fjärde bemyndigande, om anmärkningen beaktas på behörigt sätt.

Utskottet påpekar ytterligare att den gällande aravalagen har bemyndigandebestämmelser (åtminstone i 10 § 2 mom. och 11 § 3 mom.) som påminner om 17 § 3 mom. i lagförslaget. Det är viktigt att bemyndigandebestämmelserna i lagen utreds i konstitutionellt hänseende.

*Tillsynsbestämmelserna*

I 36 § i det första lagförslaget ges vissa myndigheter rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få tillgång till nödvändiga handlingar också för styrningen. Bestämmelsen motiveras över huvud taget inte i propositionen. Regleringen är så allmänt hållen och kommer eventuellt att ha en så omfattande tillämpning att den i sak rimmar illa med bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Rätten att få information för styrningen måste absolut strykas i lagförslaget, anser grundlagsutskottet. I annat fall kan lagen inte behandlas i vanlig lagstiftningsordning. — Samma anmärkning gäller också det andra och det tredje lagförslaget.

*Utlåtande*

Grundlagsutskottet anför som sitt utlåtande

*att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, om utskottets konstitutionella anmärkningar till 17 § 3 mom. och 36 § i det första lagförslaget, 23 § i det andra lagförslaget och 39 § i det tredje lagförslaget beaktas på behörigt sätt.*

Helsingfors den 12 juni 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml  
vordf. Arja Alho /sd  
medl. Leena Harkimo /saml  
Anne Huotari /vänst  
Roger Jansson /sv  
Irina Krohn /gröna  
Miapetra Kumpula /sd  
Annika Lapintie /vänst

Henrik Lax /sv  
Reino Ojala /sd  
Klaus Pentti /cent  
Simo Rundgren /cent  
Arto Satonen /saml  
Seppo Särkiniemi /cent  
Ilkka Taipale /sd  
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Jarmo Vuorinen.